

О. В. ЗОЛОТАРЬОВА (викладач)
Донецький національний технічний університет

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ОБДАРОВАНИХ УЧНІВ В ІЗРАЇЛІ

В статті проаналізовано досвід організації системи дистанційного навчання обдарованих учнів в Ізраїлі як одного з найбільш ефективних сучасних методів організації їх самостійної навчальної та наукової роботи. Встановлено завдання державної програми дистанційного навчання та причини її створення. Розглянуто деякі форми й методи роботи за програмою. Проаналізовано організаційні засади роботи віртуальної школи: структура роботи за курсом навчання, система зворотного зв'язку, заохочення та звітності. Здійснено історичний аналіз формування системи дистанційного навчання в Ізраїлі. Визначено сучасні завдання дистанційного навчання в країні.

Ключові слова: дистанційне навчання, Ізраїль, навчальна та наукова робота, обдаровані учні, самостійна робота учнів.

Одним з найважливіших питань сучасної педагогіки є питання організації самостійної роботи учнів та студентів. З ціллю його вирішення доречним є вивчення досвіду інших країн, а саме досвіду організації самостійної роботи обдарованих учнів в Ізраїлі.

Питання організації роботи з обдарованими учнями в Ізраїлі є одним з пріоритетних для ізраїльської системи освіти. Ізраїльські науковці приділяють питанню роботи з обдарованими учнями багато уваги, а саме: вивченню індивідуальних особливостей дітей з високими здібностями (Н. David, М. Zeidner), психологічним аспектам обдарованості (Е. Landau, В. Nevo), спеціальній підготовці вчителів до роботи з обдарованими учнями (Н. Vidergor), розробці освітнього інструментарію та змісту навчання обдарованих (А. Poleg, Р. Zeltser). Організація самостійної роботи обдарованих учнів в Ізраїлі є важливою складовою загальної організації роботи з такими дітьми, яку координує департамент по роботі з обдарованими учнями Міністерства освіти Ізраїлю.

Мета статті – проаналізувати досвід організації системи дистанційного навчання обдарованих учнів в Ізраїлі як один із засобів організації їх самостійної навчальної та наукової роботи.

Дистанційне навчання є однією з найпоширеніших сучасних навчально-розвивальних технологій в світі. За статистикою, Ізраїль сьогодні має найбільшу в світі кількість комп'ютерів на душу населення. Тож держава, розумно користуючись цим фактом, вже багато років займається розробкою, впровадженням та поширенням системи дистанційного навчання дітей та молоді.

У 1990-х роках департамент по роботі з обдарованими учнями Міністерства освіти Ізраїлю розробив спеціальну програму он-лайн навчання – Програму наукової освіти в Ізраїлі за допомогою дистанційного навчання (Science Education Program via Distance Learning). Програму було запроваджено з метою ліквідації різниці в навчальних можливостях між дітьми з великих міст та дітьми, що мешкають в провінції або в найбільш віддалених районах країни, де доступ до більшості навчально-розвивальних ресурсів є досить обмеженим. Тобто однією з головних цілей програми є надання можливості обдарованим дітям отримувати додаткові освітні послуги і не відчувати себе самотніми в своєму шкільному оточенні.

Головними завданнями програми є:

- запропонувати обдарованим і талановитим дітям інтелектуальний виклик, підтримати учнів в їх бажанні більш глибоко займатися предметами своїх інтересів;
- започаткувати систему дистанційного навчання як основи майбутнього навчання;
- для набуття позитивного досвіду навчання впродовж всього життя;
- створення можливостей для інтелектуального спілкування обдарованих дітей та молоді з однолітками за спільними інтересами;
- впровадження унікального навчального досвіду з викладачами університетів, які пропонують учням різні методи наукових досліджень та наукового аналізу [5].

Використання сучасних інформаційних технологій навчання, зокрема дистанційного навчання, сприяє розвитку вміння учнів самостійно працювати та опановувати знання, набувати досвіду самостійної навчальної та наукової роботи. Департамент по роботі з обдарованими учнями

Міністерства освіти Ізраїлю виокремлює наступні причини створення державної програми дистанційного навчання:

- обдаровані учні є дуже ефективними споживачами знань, а дистанційне навчання дає змогу таким учням мати зв'язок з сайтами, що пропонують можливості підвищення їх освітніх можливостей;
- обдаровані діти часто вчаться дуже швидко, а дистанційне навчання надає їм можливість навчатися за своїм індивідуальним темпом;
- обдаровані учні часто мають схильність до незалежного навчання, а основою дистанційного навчання є саме навчання незалежне, тому шанси обдарованих учнів досягти успіху є значно вищими;
- обдаровані учні дуже допитливі та, зазвичай, внутрішньо мотивовані до вивчення предмету своєї зацікавленості, а це є вкрай важливим для успішного дистанційного навчання, оскільки вплив вчителя на академічну мотивацію є значно меншим за його вплив при очному навчанні [5].

Першим етапом просування системи дистанційного навчання в Ізраїлі була робота департаменту по роботі з обдарованими дітьми спільно з Університетом Тель-Авіву з розробки спеціального Інтернет сайту, сфокусованого на наукових дослідженнях з питань широкого кола знань. Академічні експерти викладали на сайті теми, які могли зацікавити учнів, та вели віртуальні дискусії.

Аналіз роботи програми, яка проіснувала в країні вісім років, показав, що її треба модифікувати, оскільки вона мала певні недоліки. Головним з них була відсутність системи контролю зі сторони викладачів та відсутність зворотного зв'язку між експертом та учнем. До того ж було зрозуміло, що теми та завдання повинні бути організовані систематично, тобто треба організувати віртуальну школу з багаторівневою програмою, що буде відповідати курсу навчання, викладачами (інструкторами або консультантами), системою зворотного зв'язку між викладачем та учнем і його батьками, а також системою контролю.

Тож у 2002 році департаментом по роботі з обдарованими учнями Міністерства освіти Ізраїлю було засновано віртуальну школу. Це були перші державні курси дистанційного навчання, розраховані на учнів середніх класів. Навчання в віртуальній школі ведеться двома державними мовами – івритом та арабською. Курс навчання триває дванадцять тижнів та має певну загальну тему для вивчення. На кожен тиждень відводиться матеріал одного розділу за темою. Кожен розділ включає пояснення теми, текстовий матеріал за темою, список літератури та електронних джерел, де можна знайти додаткову інформацію, та завдання, що їх повинно виконати впродовж тижня. На початку тижня викладачі розміщують на сайті тему розділу. Матеріали за розділом учні повинні знайти на певних сайтах та в літературі, опрацювати, а потім виконати завдання. Відіслати виконане завдання треба до кінця поточного тижня, оскільки наступного тижня вже дається тема наступного розділу. Так учні привчаються працювати систематично, звикають до певної навчальної дисципліни.

Задля контролю самостійної роботи учнів було розроблено систему зворотного зв'язку, який здійснюють спеціальні інструктори. Спілкування інструктора та учня може бути як синхронне (одночасне), так і асинхронне (неодночасне). Інструктор має періодично виходити на он-лайн зв'язок з учнем, допомагати тим, хто не встигає або має труднощі, підтримувати роботу учнівського форуму.

Беручи до уваги зацікавленість батьків результатами навчання їх дітей, розроблено систему звітності викладачів про результати навчання учнів. Так, батьки отримують звіти про результати дистанційного навчання дітей через чотири та через десять тижнів від початку навчання та наприкінці навчання за курсом.

Ще однією цікавою інновацією стала можливість особистої зустрічі викладача з учнем. Таку зустріч організує Університет Тель-Авіву один раз на курс навчання. Учень має можливість провести в університеті цілий день. Протягом дня учень може відвідати факультет, до якого має відношення тема, яку він вивчає дистанційно. Можливість побачити результати дослідницької роботи студентів, викладачів та науковців, поспілкуватися з ними, має велике значення для підняття навчально-пізнавальної мотивації учня. Наприклад, учні, що вивчають штучний інтелект, відвідують лабораторії, де займаються розробкою роботів різного призначення. Такі зустрічі сприяють розумінню прикладної цінності знань та наукових досліджень, підвищенню інтересу учнів до науково-дослідної роботи. Наприкінці дня учням зазвичай пропонують відвідати спеціальну університетську лекцію, що надає уяву про різні теми сучасних наукових досліджень. Коли учні збираються разом, відбувається нагородження найкращих із них за результатами навчання та виконаної роботи. Нагородження найкращих є не лише приємним визнанням їх досягнень, а й

сильним стимулом та заохоченням для подальшої роботи всіх учнів. Більшість дітей повертається з таких зустрічей чітко розуміючи, чим і навіщо вони бажають займатися в майбутньому. Закінчивши один дистанційний курс, учень має можливість продовжити навчання на наступному курсі.

Ще одним цікавим напрямом роботи з організації самостійної роботи учнів є робота віртуальних таборів. Наприклад, Університет Тель-Авіву має програму «Літній університет для молоді», що працює протягом літніх місяців, коли учні знаходяться на канікулах. Програму було розроблено для молоді віком від 14 до 18 років, що мешкає досить віддалено від академічних та культурних центрів країни. В рамках цієї програми працює віртуальний табір для учнів, що залучені до активної наукової діяльності. Кожного тижня бажаючі можуть залучитися до віртуальної навчальної наукової гри, щоб отримати досвід дистанційного навчання шляхом виконання завдань за певною темою із запропонованої області знань. За результатами роботи за темою, учні та викладачі кожного тижня проводять віртуальну синхронну он-лайн дискусію.

Систему дистанційного навчання обдарованих учнів було поступово та з успіхом впроваджено в загальну систему роботи з обдарованими учнями. Зараз це один з постійних напрямків роботи з обдарованими дітьми та молоддю в країні. За даними директора департаменту по роботі з обдарованими учнями Міністерства освіти Ізраїлю Шломіт Речмел, у 2010 році доля дистанційного навчання складала 3% від загальної кількості всіх форм навчання, що пропонуються обдарованим учням в країні [2]. Зараз в Ізраїлі розроблено та працює більше десяти курсів дистанційного навчання рівня коледжу. Програми фінансуються з різних джерел: державою, місцевими муніципалітетами та батьками учнів.

Департамент по роботі з обдарованими учнями Міністерства освіти Ізраїлю продовжує модифікувати систему дистанційного навчання з метою надання можливості обдарованим дітям з будь-яких куточків країни задовольняти свій науковий та навчальний інтерес, застосовуючи різні навчальні стилі та медійні ресурси.

На сучасному етапі держава Ізраїль своїм головним завданням щодо системи дистанційного навчання бачить підтримку її на високому сучасному рівні з метою надання можливості обдарованим учням розвивати свій інтелектуальний потенціал засобами ресурсів світового рівня.

Список використаної літератури

1. Золотарьова О.В. Актуальність вивчення досвіду роботи з обдарованими учнями держави Ізраїль / О.В. Золотарьова // Порівняльні та експериментальні педагогічні дослідження: [зб. наук. пр.]. – Горлівка : Вид-во ГПМ ДВНЗ ДДПУ, 2013. – С. 68-74.
2. Gyori J.G. International Horizons of Talent Support, II: Best Practices Within and Without the European Union, II [Електронний ресурс] / J.G. Gyori, A. Frank. – Режим доступу: <http://www.talentcentrebudapest.eu/sites/default/files/International-Horizons-of-Talent-Support-II.pdf>
3. Israeli Ministry of Education, Culture and Sport [website] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cms.education.gov.il/educationcms/units/owl/english/about/ministry+structure.htm> (English Site)
4. Nevo B. Education of Gifted Children: a General Roadmap and the Case of Israel [Електронний ресурс] / B. Nevo, Sh. Rachmel. – Режим доступу: <http://gifted.cet.ac.il/CETHandler.ashx?n=CetEntities.FileViewer&i=7b6c26a9-ffd0-426d-b508-19d6c9d151f1&id=32064>
5. Rachmel Sh. Science Education for Gifted Students in Israel Via Distance Learning [Електронний ресурс] / Sh. Rachmel, R. Zorman, T. Ben-Yehuda, Z. Stossel. – Режим доступу: <http://www.chaperone.sote.hu/rshlomit>

Стаття надійшла до редакції 01.03.2014

О. В. Золотарёва

Донецкий национальный технический университет

Дистанционное обучение как способ организации самостоятельной работы одаренных учащихся в Израиле

В статье проанализирован опыт организации системы дистанционного обучения одаренных учащихся в Израиле как одного из современных и наиболее эффективных методов организации их самостоятельной учебной и научной работы. Установлены задачи государственной программы дистанционного обучения, а также причины ее создания. Рассмотрены некоторые формы и методы работы по программе. Проанализированы организационные основы работы виртуальной школы:

структура работы на курсе обучения, система обратной связи, стимулирования и отчетности. Сделан исторический анализ формирования системы дистанционного обучения в Израиле. Названы современные задания дистанционного обучения в стране.

Ключевые слова: дистанционное обучение, Израиль, учебная и научная работа, одаренные учащиеся, самостоятельная работа учащихся.

O. Zolotariova

Donetsk National Technical University

Distance Learning as a Way of Organization of Gifted Students' Independent Work in Israel

The article deals with one of the most important questions of modern pedagogy – organization of independent students' work. In the article the experience of organization of the system of distance learning for gifted students of Israel is analyzed. The initiator of distance learning creation in Israel is the Department of gifted students of the Ministry of Education. The Department created and introduced a special program "Science Education Program via Distance Learning" which is the first state courses of distance learning in Israel. Distance learning is considered to be modern and the most effective way of organization of academic and scientific work of gifted students, especially of those who live in the distance areas of Israel. In the article the main tasks of the state program via distance learning are named as well as the reasons of its creation. Some forms and methods of distance learning organization are also observed. It is described how the work of the virtual school is organized: its structure and work system, the feedback, incitation and reporting on the results. It is underlined that distance learning helps youth to get the experience of independent educational and scientific work. The article also describes the work system of Tel-Aviv University summer virtual camps. The historical analysis of the Israeli distance learning system formation is made. The modern tasks of the Israeli distance learning system are pointed. So the article proves that distance learning is one of the most effective ways of organization of independent educational and scientific work of gifted children in Israel.

Key words: distance learning, Israel, educational and scientific work, gifted students, independent work of students.